

Lektorsko društvo Slovenije

EVALVACIJA POSKUSNEGA PREIZKUSA ZA LEKTORSKO LICENCO

Končno poročilo skupine za licenco pri Lektorskem društvu Slovenije

Februar 2015

KAZALO

UVOD	3
LEKTOR IN LEKTORIRANJE V SLOVENIJI	3
PROJEKT STROKOVNO USPOSABLJANJE IN IZPOPOLNJEVANJE LEKTORJEV SLOVENSkih BESEDIL	4
Poskusni preizkus za lektorsko licenco 2014.....	5
Analiza lektoriranih besedil v poskusnem preizkusu za pridobitev lektorske licence.....	6
<i>Raba velikih in malih črk</i>	6
<i>Prevzete besede in besedne zveze</i>	7
<i>Ločila</i>	8
<i>Pisanje skupaj oziroma narazen</i>	8
<i>Deljenje besed</i>	9
<i>Oblikoslovje</i>	9
<i>Besedotvorje</i>	9
<i>Stilistika, zvrstnost</i>	9
<i>Skladnja</i>	11
Druge ugotovitve	12
Odziv sodelujočih v poskusu	12
Rezultati pregleda preostalih preizkusov.....	12
Evalvacija s sodelujočimi v poskusu.....	13
SKLEP	16
LITERATURA	17

Izvedbo projekta je sofinanciralo Ministrstvo za kulturo.

© Lektorsko društvo Slovenije, 2015

Vse pravice pridržane. Brez avtorjevega pisnega dovoljenja gradiva ni dovoljeno reproducirati, kopirati ali kako drugače razširjati. Ta prepoved se nanaša tako na mehanske (fotokopiranje) kot na elektronske (snemanje ali prepisovanje na kateri koli pomnilniški medij) oblike reprodukcije.

UVOD

Lektorsko društvo Slovenije že od ustanovitve organizira strokovna predavanja, na katera so vabljeni razni jezikovni strokovnjaki, od leta 2011 pa redno tudi dopoldanske jezikovne pogovore. Na voljo je bil tudi spletni svetovalni servis, imenovan brbotanje, dokler na spletni strani ni leta 2013 zaživel in prevzel njegove vloge forum, ki pomaga z odgovori na zahtevna jezikovna vprašanja in raznovrstnimi pojasnili. Društvo je svoje prizadevanje za stalno strokovno izpopolnjevanje okrepilo še s posebnimi lektorskimi delavnicami, ki so namenjene strokovni razpravi lektorjev o posameznih vidikih lektoriranja ter uporabi najsodobnejših virov, pripomočkov in tehnologij.

Februarja 2014 je društvo na svojem občnem zboru sprejelo Pravilnik o lektorski licenci. Z njim je potrdilo načelno opredelitev, da sme k pridobitvi lektorske licence pristopiti le lektor z univerzitetno (sedmo) stopnjo izobrazbe ali z bolonjskim drugostopenjskim magisterijem slovenistične ali katere druge smeri. Pravilnik predvideva izdajo licence za pisno lektoriranje slovenskih besedil in jezikovno svetovanje.

Pravilnik omenja evidenco strokovno usposobljenih lektorjev z licenco, ki bo objavljena na spletnih straneh društva. V načrtu je priprava registra lektorskih referenc, v katerega bodo lektorji z licenco vpisovali svoje delo.

LEKTOR IN LEKTORIRANJE V SLOVENIJI

Poklic lektor je nastal po drugi svetovni vojni (Verovnik 2005, Dular 1986, Korošec in Dular 1995). V osemdesetih in devetdesetih letih 20. stoletja se je potreba po ureditvi in uskladitvi lektoriranja tako stopnjevala, tudi v različnih oblikah organiziranja lektorjev (v časopisnih hišah in v Slavističnem društvu Slovenije), da je bilo leta 1996 ustanovljeno Lektorsko društvo Slovenije. Njegov namen je bil najprej enoten nastop poklicne skupine in pogovor s pristojnimi državnimi ustanovami, ki bi lahko pomagale pri pravni ureditvi poklica in dejavnosti (lektor in lektoriranje). Zato se je že takrat začela oblikovati ideja o lektorski licenci, po vzoru licence za prevajalce. Lektorsko društvo Slovenije je skupaj z Društvom znanstvenih in tehniških prevajalcev Slovenije delilo razmislek o ustanovitvi zbornice.

Trenutno je poklic lektor/lektorica v [Standardni klasifikaciji poklicev zapisan pod šifro 5/2444.05](#). Poklic je opisan na spletnih straneh [Zavoda RS za zaposlovanje](#).

Zanimanje lektorjev (članov Lektorskega društva Slovenije in nečlanov tega društva) ter javnosti (avtorjev besedil, bralcev, naročnikov besedil) za dokument, ki bi potrjeval lektorjevo usposobljenost za delo, je vedno večje. Razlog je izjemno širjenje nelojalne konkurence na področju lektoriranja – to delo ponujajo razne spletne strani in prevajalske agencije, opravljajo pa ga ljudje, neusposobljeni za lektoriranje, velikokrat celo brez ustrezne izobrazbe. Zaradi nezmožnosti zagotavljanja kakovostne storitve je cena take ponudbe večinoma zelo nizka, prenizka glede na čas in znanje, potrebno za kakovostno lektoriranje. Javnost pričakuje kakovostne storitve za primerno ceno. Zato si stanovsko društvo lektorjev prizadeva za sistem licenciranja lektorskega poklica, s katerim bi se uskladili znanje, zmožnosti, veščine in dodana vrednost pri storitvi, ki jo opravlja licencirani lektor.

PROJEKT STROKOVNO USPOSABLJANJE IN IZPOPOLNJEVANJE LEKTORJEV SLOVENSКИH BESEDIL

Projekt je leta 2014 sofinanciralo Ministrstvo za kulturo. Glavni cilj projekta je bil opredelitev lektorjevega znanja, zmožnosti in usposobljenosti, na tej podlagi pa zasnovan preizkus za preverjanje znanja, zmožnosti in usposobljenosti, ki jih mora lektor slovenskih besedil izkazati, da lahko kakovostno lektorira. Kot se je pokazalo tudi z izsledki končne ankete o poznavanju in uporabi jezikovnih tehnologij med lektorji (na spletni strani Lektorskega društva Slovenije), je usposabljanje lektorjev za uporabo jezikovnih tehnologij področje, v katerega bomo morali lektorji vložiti še veliko časa, spodbuditi/vzbuditi več radovednosti, da bodo te tehnologije boljše in bolj izkoriščene, le tako pa se bodo lahko tudi v sodelovanju z lektorji razvijale in izpopolnjevale.

Področja lektorjevega znanja, zmožnosti in usposobljenosti, kot smo jih opredelili na začetku projekta, so tri:

1. metajezikovna zmožnost lektorja (ločimo samo med znanstveno in strokovno utemeljitvijo lektorske obravnave in obdelave besedila; lektor sledi strokovni);
2. lektorjeva zmožnost kontekstualizacije (lektorska obravnava in obdelava besedila glede na avtorja/prejemnika/naslovnika, glede na besedilno vrsto, jezikovno zvrst, jezikovna sredstva; obvladovanje korpusnega pristopa);
3. zmožnost oblikovanja odlične storitve (komunikacija med lektorji in lektorja z naročnikom – tudi v povezavi z metajezikovno zmožnostjo).

Lektorjevo znanje, njegove zmožnosti in usposobljenost smo razdelili na štiri področja, iz katerih smo izhajali **pri oblikovanju preizkusa in meril za pridobitev lektorske licence**.

1. Zmožnost presojanja o razumevanju besedila:
 - glede na tvorca besedila ali prejemnika oziroma naslovnika
 - sprejemljivost (glede na slovnične kategorije) in razumljivost (presoja o izbiri jezikovne zvrsti, besedilne vrste, jezikovnih sredstev) besedila
2. Razvitost gradnikov/sestavlin sporazumevalne zmožnosti:
 - odnos do sporazumevalne dejavnosti
 - poimenovalna zmožnost
 - upovedovalna zmožnost in besedotvorje (poznavanje, razumevanje in uporaba – lektorjevo proceduralno in problemsko znanje)
 - pravorečna in pravopisna zmožnost
 - frazeologija (poznavanje, razumevanje in uporaba – lektorjevo proceduralno in problemsko znanje)
 - slogovna/pragmatična zmožnost
3. Metajezikovna zmožnost
4. Jezikovni viri – slovarji, jezikovni korpusi, besedilni korpusi (poznavanje, razumevanje in uporaba – lektorjevo proceduralno in problemsko znanje; raba, zloraba, nevarnosti, zahtevnejše iskanje, izraba z naprednejšimi programskimi aplikacijami za namen oblikovanja nadaljnjih besedilnih korpusov)

Prva zasnova preizkusa za preverjanje znanja, zmožnosti in usposobljenosti lektorja slovenskih besedil je predvidevala 80-odstotni delež celovitih besedil in 20-odstotni delež

posameznih primerov oziroma nalog s posebnimi jezikovnimi orehi. Po posvetu na Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani smo se odločili, da v poskusni preizkus vključimo samo stvarna besedila, dana v lekturo, večinoma splošna, publicistična, ne pa strokovnih in znanstvenih ter leposlovnih. Posamezni primeri povedi in nalog z jezikovnimi posebnostmi so predvidoma značilnejši in pomembnejši za preverjanje znanja v izobraževanju. Ker sistem lektorske licence temelji na usposobljenosti izobraženega lektorja, to preverja s konkretnimi besedili, sklenjenimi celotami. S tem naj bi se celovito izkazali zmožnost in usposobljenost lektorja za kakovostno lektoriranje in odlično storitev.

Pri oblikovanju konkretnih meril za ocenjevanje rešenih preizkusov za pridobitev lektorske licence smo trčili v neuskklajenost znanja lektorjev in njihove zmožnosti (presojanja o razumljivosti besedil, sporazumevalne, metajezikovne) ter uporabe jezikovnih tehnologij, ki so trenutno na voljo. Glede na pogoj o izobrazbi (iz pravilnika o lektorski licenci) smo predpostavili, da so vsi sodelujoči v poskusnem preizkusu kompetentni uporabniki slovenščine in kandidati za prejem lektorske licence. Zato smo se odločili, da izmed njih izberemo in sestavimo referenčno skupino, po kateri se oblikujejo merila za ocenjevanje preostalih rešenih preizkusov. Obenem bi ugotovili tudi pogostnost različnih možnosti, ki jih ponujajo jezikovna izrazna sredstva v slovenščini in za katera se odločajo kandidati za pridobitev lektorske licence.

Poskusni preizkus za lektorsko licenco 2014

Poskus smo možnim kandidatom in vsem drugim zainteresiranim udeležencem predstavili na aprilski jezikovni delavnici (v drugem delu) in v e-pripravi (na webinarju) 10. maja. Izvedli smo ga 24. maja 2014, v treh računalniških učilnicah na srednji šoli Vegova Ljubljana v Ljubljani, med 10. in 12. uro. Sodelovalo je 43 udeležencev v naslednji sestavi:

- 33 članov Lektorskega društva Slovenije (76,74 %) in 10 nečlanov našega društva;
- 39 žensk (90,79 %) in 4 moški (9,30 %);
- vsi so izkazali doseženo izobrazbo: 36 (83,72 %) z univerzitetno izobrazbo, 2 (4,65 %) z znanstvenim magisterijem in 4 (11,63 %) z doktoratom;
- izobrazbo slovenistične ali slavistične smeri je imelo 38 udeležencev, 3 so imeli jezikoslovno izobrazbo katere druge smeri, 1 iz sociologije in 1 iz novinarstva;
- v referenčni skupini je bilo 26 posameznikov (60,47 %), v poskusni pa 17 (39,53 %);
- v referenčni skupini je bilo 19 udeležencev poskusa z univerzitetno izobrazbo, 2 z znanstvenim magisterijem in 4 z doktoratom.

Sestava referenčne skupine:

- 6 akademikov ali strokovnjakov slovenistov (od 18, ki smo jih povabili v poskus),
- 10 izžrebanih lektorjev, ki se najmanj pet let poklicno ukvarjajo izključno z lektoriranjem in jezikovnim svetovanjem,
- 10 izžrebanih lektorjev, ki so se prijavili na poskus (po merilih za pristop k preizkusu, ki jih opredeljuje Pravilnik o lektorski licenci).

Preizkus je obsegal osem besedil, sklenjenih celot, v skupnem obsegu 8115 znakov brez presledkov (5,41 avtorske strani). Sodelujoči v preizkusu so imeli za lektoriranje danih besedil na voljo 120 minut.

V danem času je vsa besedila lektoriralo 35 udeležencev (81,40 %), 15 iz poskusne in 20 iz referenčne skupine. V referenčni skupini sta dva udeleženca v celoti lektorirala prva štiri besedila, en lektor je lektoriral prvih pet besedil in eden prvih šest besedil. Samo zadnjega (osmega) besedila ni uspelo lektorirati šestim udeležencem (štirim iz referenčne in dvema iz poskusne skupine).

Vsak kandidat je imel na voljo svoj računalnik, vsi računalniki pa so last omenjene šole. Sodelujoči so dokument z besedili pred začetkom preizkusa že imeli vsak na svojem računalniku. Pri delu so si lahko pomagali le z viri, dostopnimi na spletu (Slovenski pravopis, slovarji na spletu, korpus Gigafida ipd.).

Analiza lektoriranih besedil v poskusnem preizkusu za pridobitev lektorske licence

Analiza lektoriranih besedil v poskusnem preizkusu je strukturirana po poglavjih iz Slovenskega pravopisa 1990. Zapisane so tudi ugotovitve s srečanj in delavnic, na katerih smo obravnavali besedila iz preizkusa skupaj z jezikoslovci, znanstvenimi sodelavci Lektorskega društva Slovenije.

Raba velikih in malih črk

Zemljepisna imena

- *Zagorska dolina* – 3 lektorji iz referenčne skupine so se odločili za veliko začetnico, vsi drugi so pustili malo.
- *Z izjemnim razgledom na Piranske soline in dolino Dragonje* – 10 lektorjev iz referenčne skupine (od 21, kolikor jih je lektoriralo to besedilo v preizkusu, torej skoraj 48 %) se je odločilo za popravek v malo začetnico – *piranske soline*, en lektor je te soline spremenil v *Sečoveljske soline*. Možne so vse tri različice, tako da popravek ni nujen.

Stvarna imena

- *Kulturni center Delavski dom* – velika začetnica *Kulturni* je ostala pri 21 lektorjih iz referenčne skupine.
- *Republiška revija mladinskih in otroških pevskih zborov* – 12 lektorjev iz referenčne skupine je pustilo veliko začetnico, 14 lektorjev iz iste skupine se je odločilo za malo.
- *Krajan Občine Zagorje ob Savi* – nenujni popravek v malo začetnico *krajan občine Zagorje ob Savi*
- *... smo v Mladinskem centru gostili ...* – nenujni popravek v malo začetnico, za kar se je odločilo 12 lektorjev iz referenčne skupine. Mala začetnica je v tem primeru pravilna, velika pa ne nujno.
- Padska nižina in Rokavski preliv sta bila v besedilu, danem v lektoriranje, zapisana prva z malo začetnico (*padska nižina*), drugi z veliko (*Rokavski preliv*). Zapis zadnjega nihče ni spremenil, v veliko začetnico pri Padski nižini pa ni popravilo 5 lektorjev iz referenčne skupine, eden je dal na izbiro veliko ali malo. To je skrb vzbujajoče glede na jasen predpis v Slovenskem pravopisu 2001, geslo Padska nižina.

- V zvezi *Hrvaški jezik* so vsi lektorji spremenili veliko začetnico v malo (*hrvaški jezik*). Enako je bilo s *sevniško salamo*, le eden v referenčni skupini je pustil *Sevniško salamo*, enako še dva v poskusni skupini.
- *Valentinovo* so z malo začetnico zapisali skoraj vsi lektorji iz referenčne skupine, trije (dobrih 11 %) pa so vendarle pustili veliko začetnico – ne naključno, saj so jo dosledno pustili tudi v nadaljevanju besedila.
- *Rolling Stones* so večinoma ostali kar to, nekateri so jim pripisali narekovaje, večinska odločitev pa so bili *Rolling Stones*, pisani z dvema velikima začetnicama ter z angleško in slovensko množinsko končnico. Le en lektor se je odločil za obe mali začetnici.

Velika začetnica kot izraz posebnega spoštovanja

V preizkusu je bilo sedmo besedilo oglasno, vabilo v restavracijo. Nagovor z osebnim zaimkom (*vabimo vas*) se je pojavil dvakrat, prvič, v uvodu, je bil zapisan z malo začetnico, v sklepu pa z veliko. Prvo pojavitev sta na veliko začetnico spremenila samo dva lektorja (7,7 %), v drugi pojavitvi tega zaimka pa je 10 (38 %) lektorjev iz referenčne skupine popravilo v malo začetnico, pri desetih je ostala velika.

Prevzete besede in besedne zveze

Lastna imena

Samo 6 lektorjev iz referenčne skupine je preverilo oziroma popravilo zapis tujega lastnega imena v prvem besedilu preizkusa (Rihard Beunenman).

V besedilu, ki je bilo poročilo s sejma, objavljeno v občinskem glasilu, je skoraj 31 % (8) lektorjev iz referenčne skupine *promocijski prostor* popravilo v *predstavitveni prostor*, še dva lektorja več (skupaj 10 lektorjev oziroma dobrih 38 %) pa sta *promocijske materiale* spremenila v *predstavitveno/reklamno gradivo*.

Občne besede (mednarodni glasbeni izrazi, pisanje skupaj pri domačenju)

»Grifi«, *ritem in odlična interpretacija* – Ugotovili smo, da narekovaji niso potrebni, pravzaprav pa so to *kitarški rifi* ali le *rifi*, kar bi bilo najbolj pravilno. To je ugotovil le en lektor iz referenčne skupine.

Rokerji je zapisal že avtor besedila, danega v lekturo. Tega ni spremenil noben lektor, zanimivo pa je, da so se lektorji v nadaljevanju besedila o zapisu *rock glasbe*, *po rockersko preživeli dan* in *rock skupine* odločali drugače – *rock glasbe* (11 lektorjev iz referenčne skupine), *rokovske glasbe* (6 lektorjev), *rok glasbe* (5), *rockglasbe* (2), *rokglasbe* (1), *rocka* (1); *po rockersko* (10), *po rokersko* (15); *rock skupin* (10), *rok skupin* (7), *rokovskih* (4), *rockovskih* (2), *rockskupin* (1).

Že naslov šestega besedila je ponudil v presojo zapis prevzete besedne zveze s kratico – *Analiza razvojnih procesov po Siemensovi VDA metodi*. Zvezo je 5 lektorjev zapisalo z vezajem (VDA-metodi), 15 (skoraj 58 %) lektorjev iz referenčne skupine pa se je odločilo za zapis *metode VDA*, 3 lektorji niso spremenili ničesar.

Kulinarična ponudba, ki temelji na istrski tradiciji z vplivom mediterana in s pridihom modernosti – 9 lektorjev (od 21) je popravilo v veliko začetnico (*vpliv Mediterana*), trije so

spremenili v *mediteranski vpliv*, dva v *sredozemski vpliv*, pet lektorjev v *vpliv Sredozemlja*, eden je ta vpliv brisal, dva pa celo nista ničesar spremenila (napaka). *Pridiha modernosti* 17 lektorjev (od 21) ni spremenilo, 5 lektorjev pa je to prevzeto besedo zamenjalo z domačo – *pridih sodobnosti*. Verjetno je to tudi priporočljiv popravek, saj gre v tem primeru pravzaprav za modnost oziroma sodobnost.

Ločila

Pika

Presledek za pikami v datumih je očitno jasen predpis, saj so ga upoštevali vsi lektorji v poskusu.

Klicaj

V naslovu vabila na koncert so bili zapisani trije klicaji (*Koncert za vse ljubitelje legendarnih Rolling Stonesov !!!*). Presledek pred klicaji je večina sicer brisala, klicaj oziroma klicaje pa je pustilo 15 (skoraj 58 %) lektorjev iz referenčne skupine. Po sedanjem pravopisu klicaj označuje čustveno obarvanost izraza, zato ga na takem mestu ne sme biti.

Vejica

- *več, kot imajo veliki* (5 lektorjev od 26 iz referenčne skupine ni vstavilo manjkajoče vejice).
- *vendar pa brez trdega dela, brez ljubezni do pesmi, ki jo s petjem razvijate v glasbeni kulturi ne gre*. Pravilno bi bilo: *vendar pa brez trdega dela, brez ljubezni do pesmi, ki jo s petjem razvijate, v glasbeni kulturi ne gre*. Tako se je odločilo 5 lektorjev iz referenčne skupine, eden je našel drugačno rešitev, vendar v tem pomenu, 20 lektorjev pa je vejico postavilo tako, da je: *vendar pa brez trdega dela, brez ljubezni do pesmi, ki jo s petjem razvijate v glasbeni kulturi, ne gre*. Menimo, da je odločitev teh 20 lektorjev pomenska napaka.
- V zgledu *se zahvaljujem, da nas razveseljujete z ubranim petjem in že vnaprej čestitam* je nujna stava vejice, tako da je *se zahvaljujem, da nas razveseljujete z ubranim petjem, in že vnaprej čestitam*. To je videlo in naredilo 13 lektorjev iz referenčne skupine, torej 50 odstotkov.
- *Doživel je poplave katerih sploh ni opazil*. Vsi so dodali vejico, oziralni zaimek pa spremenili v *ki*.

Dvopičje

V preizkusu smo imeli v sedmem besedilu primer: *Ugodnost: En gost ima brezplačen meni*. Za popravek v malo začetnico za dvopičjem se je odločilo 8 lektorjev (od 21).

Pisanje skupaj oziroma narazen

V enem izmed besedil so bili omenjeni *enodnevni in več dnevni izleti*, vsi lektorji so se odločili za popravek v *enodnevni in večdnevni izleti* oziroma *eno- in večdnevni izleti*.

Deljenje besed

V poskusu tega nismo preverjali.

Oblikoslovje

- *se je zapeljal iz Vrhnike* – napačnega predloga v predložni zvezi ni popravilo 5 lektorjev iz referenčne skupine. Že naslednja predložna zveza v istem besedilu je *preko Italije*. Izvirno obliko je pustilo 11 lektorjev RS, 8 lektorjev je predlog spremenilo v *čez*, štirje v *prek*, dva v *skozi* in en v *po Italiji*. Nato je popotnik iz besedila prikolesaril vse do *Cardiffa v Walesu*, na prvi pogled nič nenavadnega (čeprav sta dva lektorja spremenila v *na Walesu*, eden pa v *na Valižanskem*). Šele na skupni evalvaciji poskusnega preizkusa je ena kolegica opozorila na predlog v tej zvezi, kot ga določa Slovenski pravopis 2001 – predlog *na*. Za zdaj glede na predpis napaka večine lektorjev, v prihodnje pa verjetno v razmislek komisiji, ki snuje novi pravopis.
- Na sejem iz besedila so prišli *predstavniki agencij, katere smo tudi predhodno povabili*. Vsi lektorji v referenčni skupini so enotno zamenjali obliko oziralnega zaimka (*ki*).
- Sklanjanje tujih lastnih imen: Taylor, Taylorja (17 lektorjev), Charlieja Wattsa (21 lektorjev).
- *Kjer je bila nekoč pomembna trgovska pot in stičišče različnih kultur* – 12 lektorjev RS (od 21) je v osebni glagolski obliki pustilo ednino, 5 jih je popravilo v dvojino, štirje so našli drugačno rešitev.
- *V začetku tedna* – tako se je začelo osmo besedilo. En lektor je predlog v spremenil v predlog *na*. *Začetek marca* v tretjem besedilu preizkusa je 12 lektorjev iz referenčne skupine (od 26) pustilo nespremenjeno, 7 lektorjev iz te skupine je spremenilo v v *začetku*, 7 drugih pa v *na začetku*.

Besedotvorje

V besedilu o paradižniku so naštetih njegovi dobri sosede, med njimi tudi *nizek fižol*. To besedno zvezo je kot stalno in terminološko zaznalo dobrih 42 % (11) lektorjev, ki so pred popravkom verjetno pogledali tudi v SSKJ – tam je zapisano *nizki fižol*.

Stilistika, zvrstnost

- *24.* – 9 lektorjev iz referenčne skupine je izpisalo z besedo.
- *... število zborov s skoraj več kot 1.500 pevkami in pevci* – zvezo s *skoraj več kot 1.500 pevkami in pevci* je spremenilo 5 lektorjev iz referenčne skupine.
- *1.500 pevk in pevcev* – 13 lektorjev je piko brisalo (1500).
- *Je bilo moč slišati > je bilo mogoče slišati* (spremenilo 10 lektorjev iz referenčne skupine).
- *Je bilo izpetih (> zapetih) že na tisoče pesmi* – 10 lektorjev popravilo v *zapetih*, 7 lektorjev našlo druge rešitve, 9 lektorjev pustilo, kot je. Menimo, da bi se neposeganje v to besedo lahko štelo za napako, pomensko napako.

- *S pomočjo predanega dela pedagogov in zborovodij ...* – nenujni popravek v *S predanim delom ...*, za katerega se je odločilo 7 lektorjev iz referenčne skupine, 19 lektorjev iz te skupine pa se za poseganje v besedilo tu ni odločilo.
- *Predstavljal nam je svoje najdaljše vagabundsko kolesarsko potepanje.* Drugi del povedi je spremenilo 10 lektorjev, in to tako, da so brisali *vagabundsko*. Drugi se za to niso odločili. Menimo, da gre za napako, saj je popravek nujen zaradi smisla besedne zveze. Možen je tudi popravek v zvezo *vagabundsko kolesarsko popotovanje*, vendar se za tak popravek nihče ni odločil.
- Besedo *uživancija* je v poročilu o potopisnem večeru nadomestilo z besedo *užitek* 19 lektorjev iz referenčne skupine, trije so besedo dali v narekovaje, štirje pa se za poseg niso odločili.
- Zanimivo je, da je zveza *diagonalno prečesavanje Francije* tako zmotila sodelujoče na poskusnem preizkusu, da so jo spremenili v dvajset različic.
- Taisti kolesar je cel večer debatiral z ruskim sogovornikom živečim v Franciji. Šest lektorjev iz referenčne skupine je sicer pustilo *cel večer* (drugi so popravili v *ves večer* ali *en cel večer*) in samo šest lektorjev, pa ne istih, je zmotila smiselnost zapisanega, tako da so zvezo *ruski sogovorec* večinoma spremenili v *Rusa*. Vejico pred *živečim* so vstavili vsi.
- Namesto zaključka smo obudili kar nekaj spominov iz potovanja širom Evrope. Zaključek je v *konec* spremenilo 7 lektorjev iz referenčne skupine, ostali so pustili zaključek. To daje slutiti, da lektorski purizem vendarle popušča. Na zvezo *na potovanje* (in zato *s potovanj*) so opozorili vsi razen treh. Velika začetnica Evrope ni vprašanje za nobenega od lektorjev, zanimivo pa je pogledati zvezo *širom Evrope*. Pravopis 2001 to rodilniško zvezo označuje s črno piko, vendar tega ni videlo 6 lektorjev iz referenčne skupine. Za *širom po Evropi* (ki je pravilna zveza) se je odločil en lektor, preostali so šli *po Evropi*, *široko po Evropi*, *po vsej Evropi* ipd.

Ob tem zgledu se zapiše ugotovitev, da v pravopis ni pomembno le pogledati, treba ga je tudi pravilno brati.

- Skupina *The Rolling Stones* je v obdobju svojega delovanja nanizala številne uspešnice ... 18 lektorjev (69 %) iz referenčne skupine ni spremenilo (krajšalo) zveze v obdobju svojega delovanja.
- Še en pregovorno lektorski popravek lahko pogledamo – ki ponazarjajo velikane rock glasbe */.../ ter ostale člane, ki so v preteklosti sodelovali z Rolling Stonesi*. V ostale ni posegalo 14 (53 %) lektorjev iz referenčne skupine, 8 lektorjev je popravilo v *druge*, dva v *preostale*.
- *Bivšega kitarista skupine* je v *nekdanjega* spremenilo 5 (19 %) lektorjev iz referenčne skupine.
- V stavku *ki jih v namen povečanja konkurenčnosti razpisujejo skladi EU* je 14 lektorjev iz referenčne skupine brisalo zvezo v *namen* in poved preoblikovalo (za *povečanje konkurenčnosti*).
- Na podlagi rezultatov analize bomo organizirali svetovanje – trije lektorji iz referenčne skupine so rezultate nadomestili z *izsledki*. V sedanjem pravopisu ob rezultatu ni ne črne pike ne puščice ali krogca, zato popravek ni nujen.
- *Vljudno vabimo ... in probate naše specialitete* – vsi lektorji so *probate* zamenjali s *poskusite* ali *pokusite*.

- *Kasneje* – to besedo je v *pozneje* ali *zatem* spremenilo 8 (38 %) lektorjev od 21, kolikor jih je v referenčni skupini lektoriralo besedilo, v katerem je bila ta beseda. To pomeni, da se že sprejema in ne popravlja.
- Iz oglasnega besedila izpostavimo še eno besedo, ki jo je 8 lektorjev (od 21) spremenilo – *Naša paleta jedi vas bo ob bogatem izboru najboljših vin popeljala*. Gre za besedo *paleta*, lektorji pa so jo spremenili v *nabor*, *ponudbo*, *izbor* (in v tem primeru združili z vini). Po krajši razpravi z lektorji menimo, da popravek ni nujen, saj v oglasnem besedilu *paleta* ni problematična s stališča jezikovne stilistike ali zvrstnosti.

Skladnja

Sadike paradižnika, ki smo jih vzgojili približno pred osmimi tedni (začetek marca) bodo primerne za sajenje na prosto konec aprila.

Nujen je popravek smisla, da sadike paradižnika *vzgajamo približno osem tednov (od začetka marca)*, vendar tako nihče ni preoblikoval besedila. Večina lektorjev je brisala presledek za uklepajem in vstavila vejico na konec odvisnega stavka. *Začetek marca* je 12 lektorjev iz referenčne skupine pustilo nespremenjeno, 7 lektorjev iz te skupine je spremenilo v *v začetku*, 7 drugih pa v *na začetku*. Najbolj smiseln popravek bi bil v *od začetka marca*. Ob tem začetku je zanimivo pogledati konec te povedi – *konec aprila*. Te zveze namreč nihče ni spremenil, saj je *konec* v slovenščini tudi predlog, *začetek* pa (še) ne. Tudi na skupni analizi poskusa smo se s kolegi ustavili ob zvezi *približno pred osmimi tedni*, saj je 8 lektorjev iz referenčne skupine to obliko spremenilo v *pred približno osmimi tedni*. Popravek se zdi smiseln, vendar ne nujen. Naslednje vprašanje v tej povedi je, ali sadike sadimo na prostem ali na prosto. Večina je pustila izvirno obliko, 10 lektorjev pa se je odločilo za popravek v *na prostem*. Sklona pa nihče ni spremenil v eni izmed naslednjih povedi, kjer je zapisano, da baziliko *sadimo ali posejemo v njegovo bližino*.

V naslednji povedi so vsi lektorji popravili stavek, da je *razdalja med sadikami vsaj 80 cm narazen*. Vsi so brisali *narazen*. Centimetre je z besedo izpisalo 6 lektorjev.

Še ena zanimiva poved v tem istem besedilu je: *Večje kot so naše sadike, globlje naj bo sajenje*. Ker v tem primeru ne gre za primerjanje, ampak stopnjevanje, je nujen popravek v *Večje ko so* – tako je storilo 12 (46 %) lektorjev iz referenčne skupine, eden se je odločil za sprejemljiv popravek v *Večje so*. Zveze ni spremenilo 7 (27 %) lektorjev, vejico (*Večje, kot*) pa je vstavilo 6 lektorjev. Popravek v *globlje* je prezrl le en lektor.

Taki, ki bazilike ne marate zahteva popravek v *Tisti, ki bazilike ne marate*, vendar ga je naredilo 50 % (13) lektorjev iz referenčne skupine.

V preizkusu je bil tudi primer s trpnim načinom: *Sejem je bil zelo dobro obiskan tako od prebivalcev Zagreba ...* 12 (46 %) lektorjev RS je ohranilo trpni način, vsi pa so stavek preoblikovali tako, da so izločili predlog *od* in *prebivalce Zagreba* spremenili v *Zagrebčane*.

Druge ugotovitve

Pri pregledanih besedilih smo opazili veliko dvojnih presledkov – neopaženih, nepopravljenih ali dodatno vnesenih. Glede na poznejše razprave o poskusnem preizkusu sklepamo, da je to posledica premalo časa, ki so ga lektorji imeli za besedila v poskusu.

Precej je bilo tudi zatipkanih besed. Deset (10) lektorjev iz referenčne skupine v sedmem besedilu ni opazilo *je pred kratkim odprla svoja varata*. Tudi to pripisujemo pomanjkanju časa.

V razpravo smo na evalvacijah z udeleženci poskusa dali tudi premislek o t. i. logicizmih in lektorjevem izražanju želje po preoblikovanju besedila, kot ga razume lektor. Zaznali smo komentarje lektorjev avtorju besedila, ki so se nanašali na vsebino, ne na obliko ali jezikovno področje.

Že pred evalvacijo z udeleženci poskusa smo si pregledovalke postavljale vprašanje, kaj je nujni lektorski popravek. Tudi v pričujoči evalvaciji se zdimo nedosledni – v/na Walesu je s stališča predpisa v SP 2001 nujni popravek, s stališča splošne rabe in lektorskega jezikovnega občutka pa ne. Pri nizkem fižolu glede na SSKJ preseneča odločitev 58 % lektorjev, ki se jim besedna zveza nizek fižol ni zdela nenavadna.

Odziv sodelujočih v poskusu

Takoj po poskusnem preizkusu smo sodelujoče prosili, naj izpolnijo anketo. Prejeli smo 39 izpolnjenih anketnih vprašalnikov. Preizkus je kot zelo zahtevnega ocenilo 11 (28 %), kot zahtevnega pa 25 (64 %) sodelujočih; za premalo zahtevnega ga ni označil nihče. Pri lektoriranju besedil v preizkusu so uporabljali naslednje jezikovne vire, dostopne na spletu: Slovenski pravopis (33 udeležencev, 84,6 %), SSKJ (30 udeležencev, 76,9 %), korpus Gigafida (16 lektorjev, 41 %), s spletnim brskalnikom google.si si je pomagalo 14 lektorjev (35,9 %), po Slovarju novejšega besedja slovenskega jezika je brskalo 9 sodelujočih v poskusu (23 %), štirje še po Amebisovih spletnih straneh, trije so informacije iskali tudi v Novi besedi, dva pa sta navedla Wikipedijo. Večina (34 sodelujočih) je zapisala, da bi se udeležili tudi pravega preizkusa za lektorsko licenco. Nihče tega ni zavrnil, le dva sta še neodločena. Med komentarji izstopa zadrega s časom – pomanjkanje časa in stresno časovno omejitev je navedlo 21 sodelujočih v poskusu. Drugi komentarji v tem anketnem vprašalniku se nanašajo na podporo ideji o lektorski licenci, pozitivno izkušnjo s poskusom preizkusa in pohvalo izbora besedil.

Rezultati pregleda preostalih preizkusov

Osnovno vprašanje udeležencev poskusa je bilo: koliko licenc bi podelili lektorjem iz poskusne skupine (17 jih je bilo) glede na merila, oblikovana z referenčno skupino (26 lektorjev). Zato smo najprej pregledali in evidentirali popravke referenčne skupine. Zaradi vrstne pestrosti poseganja v besedila, prezrtih jezikovnih, slovničnih in pravopisnih napak, vstavljenih dodatnih napak, različnih pristopov k lektoriranju besedil (vprašanje upoštevanja rabe ali predpisa, utemeljevanja ali neutemeljevanja tega) nismo mogli oblikovati objektivnih

meril za oceno, kdo bi z rešenim preizkusom pridobil lektorsko licenco. Naša ocena bi bila lahko le subjektivna, le delno na podlagi meril, ki so postavljena z referenčno skupino. Po teh merilih bi bilo marsikaj v nasprotju s pravopisom pri veliko lektorjih.

Med pregledovanjem preizkusov, identificiranjem in evidentiranjem posegov v besedila smo naposled pomislili na nekakšno redukcijo – po subjektivnem občutku opredeliti, kdo nikakor ne bi pridobil lektorske licence. Zato smo preizkuse pogledali po posameznih besedilih (najprej pri vseh prvo besedilo, potem pri vseh lektorjih drugo in tako naprej) ter označili **nujne** popravke, **nenujne** popravke in lektorske **napake**. Pri več sodelujočih smo ugotovili, da so nekaj besedil lektorirali blizu merilom po referenčni skupini in knjižnojezikovni normi, v nekaj besedilih in na nekaj mestih pa naredili tudi zelo velike napake. In prav zaradi teh bi lahko še dolgo razpravljali, kdo si zasluži licenco in kdo ne.

Ne nazadnje izpostavimo dejavnike, ki se nam zdijo izstopajoči in moteči v poskusnem preizkusu za pridobitev lektorske licence:

- čas, ki je bil na voljo za lektoriranje osmih besedil;
- količina besedil in njihova raznovrstnost;
- površnost udeležencev;
- zbranost udeležencev.

Evalvacija s sodelujočimi v poskusu

Sobotno dopoldne 20. septembra 2014 smo namenili predstavitvi izsledkov in analize poskusnega preizkusa za lektorsko licenco. Evalvacije se je udeležilo 33 sodelujočih na poskusu. Njihove ugotovitve lahko strnemo v naslednje točke.

1. Moteči dejavniki

Izstopata časovni (premalo časa ali preveč besedil) in tehnični (tehnična šibkost starejše generacije) dejavnik. Nezanemarljiv delež lektorjev je izpostavil občutenje pritiska zaradi zavedanja ocenjevanja, vrednotenja, preverjanja znanja in usposobljenosti.

- Raznovrstnost besedil: 5 avtorskih strani ni veliko, vendar pa je bilo na teh straneh 8 različnih besedil.
- Ni sodelovanja z avtorjem.
- Izbor besedilnih vrst: Morda še kakšno leposlovje, čustveno obarvano besedilo, slengovski sestavek.
- Marsikdo je omenil, da je bil presenečen nad občutjem pritiska, ki mu je bil izpostavljen, predvsem časovnemu.
- Časa je bilo res malo, vendarle pa morda tudi veliko, da smo sproducirali toliko napak – nekaj udeležencev je izrazilo zaskrbljenost nad našim delom.

2. Vrednotenje in ocenjevanje

- Osnovno vprašanje lektorja med lektoriranjem: kaj je pametno popraviti, česa ne, ne pa, kaj je prav in kaj ne.
- Dobro in zanimivo bi bilo v preizkus dati tudi besedilo, ki ga ne bi bilo treba popravljati/lektorirati.

- Ne smemo ocenjevati, kako hitro je lektor zmožen lektorirati, ampak njegovo usposobljenost lektorirati.
- Trije udeleženci poskusa so predlagali, da bi v preizkus »podtaknili« dodatne napake, da bi se lažje približali temu, kar želimo.
- Trije lektorji so izpostavili, da je treba določiti merilo minimalnih popravkov.
- Merilo večinskega popravka bi bila velika napaka.
- Merila se morajo oblikovati na podlagi več dejavnikov.
- Problematično je, da oblikujemo merila za razmere, ki niso nujno objektivne.
- Ali lahko naredimo seznam merljivih napak? Katere bi bile?
- Ugotovili smo potrebo po ponovni opredelitvi lektorske norme – koliko avtorskih strani na uro.
- Do izraza so prišle razlike med lektorji glede na izpostavljenost časovnemu pritisku.
- Kje je ločnica med sprejemljivim po knjižnojezikovni normi in živim jezikom?
- »Ne vem, kako vrednotiti za licenco – lektor mora biti celostno zrel za svoje delo.« V nadaljnji razmislek in nadaljnje iskanje definicije celostne zrelosti lektorja za delo.
- Še vedno ne vemo, kaj preverjamo in kaj lahko preverjamo.
- Nekdo je predlagal bolj ciljana besedila – preverjanje vseh ravni, ne samo po pravopisu.

3. Želje udeležencev poskusa preizkusa

- Štirje lektorji so izrazili, da bi bilo dobro v preizkus vključiti leposlovno besedilo. V leposlovnem besedilu se bolj izrazi razkorak med avtorjem, duhom, lektorjem, da ne čistuniš.
- Besedilo, ki ga ne bi bilo treba popravljati
- Bolj raznovrstna besedila: finančno besedilo, znanstveno, pravno, tudi sleng, čustveno obarvano besedilo, danes so zelo pogosta, tudi pisna, zato so lektorjem še poseben izziv
- Naloga, izseki, posamezni primeri – pogled na sposobnost opaziti napako (4 lektorji) – pravopisni preizkus
- Na začetku besedila v preizkusu mora biti natančnejša opredelitev naslovnika.
- »Želim si jasnejše smernice, referenčni okvir, v katerem se gibljemo kot lektorji – v tem smislu vidim LDS, da omogoča pridobitev tega znanja.«
- Predavanje o razliki med normo in predpisom
- Vendarle je treba izpostaviti, kaj je prav, kaj narobe.
- Potrebujemo natančnejšo opredelitev.

4. Prednosti poskusa preizkusa – izjave udeležencev

- Zelo dobro izhodišče za naslednje delavnice – pogovor o popravkih.
- Tudi če bi po predstavitvi rezultatov poskusa opustili prizadevanje za licenco, imamo delavnice, strokovna usposabljanja, rezultate preizkusa, tudi če so drugačni, kot smo pričakovali in si želeli.
- Lektor je po navadi hermetično zaprt pred računalnikom, razmišljaš, kdo je naročnik ... zato je izkušnja s tem poskusom edinstvena.
- »Do zdaj sem mislila, da sem sama s svojimi jezikovnimi in lektorskimi problemi.«
- »Vidim, da se otočki združujemo, in to zelo podpiram.«

- »Pomembno je, da bomo lektorji sami sprejeli svojo storitev kot intelektualno ... res je, da družbena sfera ni prizanesljiva, vendar z delavnicami in strokovnim usposabljanjem, tudi s tem poskusom, dokazujemo, da lahko delamo vsaj s sabo.«
- Pokazalo se je, da nam manjkajo stilistični priročniki.
- Iščemo odličnost lektorske strategije.
- »Poskus – zame motivacija, da delam na hitrosti in usmerjanju pozornosti na osnovne napake. Ni bil zelo težak.«

5. Priložnosti za nadaljnje preizkuse – izjave udeležencev

- »Po predstavitvi rezultatov poskusa preizkusa še vedno ne vem, nisem dobila občutka, kje na lestvici od 1 do 10 sem.«
- Tudi dve mlajši kolegici, ki delata na časopisu, pogrešata povratno informacijo, kje sta po kakovosti svojega lektoriranja. Sicer nista imeli s časom in težavnostjo besedil na poskusu.
- »Dober izbor besedil, čeprav bi bilo lahko katero še težje (npr. kakšen slab prevod).«
- »Pogrešala sem že to, da se sploh dobimo in pogovarjamo o svojem delu.«
- »Eno leto sem članica LDS, sicer delam v šoli. Ker tudi lektoriram, se ves čas sprašujem, kaj je pravzaprav lektoriranje, kaj je lektorjevo delo, koliko poseči v besedilo, koliko svobode pri izbiri jezikovnih sredstev pustiti avtorju besedila.«
- »Hvaležna sem za delavnice, strokovno usposabljanje – tega lektorji nismo imeli.«
- »Gremo naprej.«
- Predlog: »Da bi mi, ki smo sodelovali v tem poskusu, pripravili besedilo z napakami, poslali po elektronski pošti vsem lektorjem v podatkovni bazi Lektorskega društva Slovenije – v lekturo, ko ima človek čas in voljo. Tako bi izločili dva moteča dejavnika: čas in pritisk zaradi preverjanja.«
- »Priznam, prijatelj, zmeden sem.« (iz neke pesmi)
- »Imela sem dovolj časa, dvakrat prebrala. Če se nam bo ljubilo družiti, nam tem ne bo zmanjkalo.«
- »Pogrešala sem prostor za pogovor s kolegi, sploh po diplomi. Časa mi ni manjkalo, ampak bi še enkrat pregledala.«
- »Že na delavnice sem začela hoditi, ker sem želela videti, kje sem z znanjem in sposobnostmi, kvaliteto. Želim si jasnejše smernice, referenčni okvir, v katerem se giblujemo kot lektorji – v tem smislu vidim LDS, da omogoča pridobitev tega znanja.«
- Ne preizkus ne licenca nista formula za ekspresno reševanje težav, ki jih imamo lektorji.
- »Aktivnost LDS – odlično, nimamo političnih težav, se ne kregamo, odlično vzdušje ... čez 10 let bom morda dober lektor.«

Vsa besedila smo natančno obravnavali tudi na dveh jezikovnih delavnicah, in sicer 18. oktobra in 15. novembra 2014. Pri tem smo pregledali lektorske popravke, se o njih temeljito pogovorili, jih opredelili na nujne in nenujne popravke ali popravke, ki lahko besedilu in/ali lektorju prinesejo dodano vrednost.

SKLEP

V zgodovini lektoriranja na Slovenskem se je že mnogokrat izkazalo, kako nujno in modro je sodelovati s kolegi lektorji. V zadnjih dveh letih se na dogodkih Lektorskega društva Slovenije vsak mesec zbira približno 200 članov in nečlanov društva. Na tem mestu in v tem projektu se nismo ukvarjali z vlogo in nalogami izobraževalnih ustanov, ki lektorjem in jezikovnim svetovalcem podeljujejo izobrazbo ter jih oblikujejo znanjo in opremijo z znanjem.

Za urejeno dejavnost in poklic je pomembna tudi ozaveščenost javnosti, iz katere pravzaprav izhaja potreba po lektoriranju in urejanju besedil. Kako doseči, da bo javnost vedela, kdo se je naučil vsaj minimuma lektorskih veščin, kdo je izkazal metajezikovno zmožnost, zmožnost kontekstualizacije, širino pri uporabi virov in najsodobnejših pripomočkov ter večino komunikacije z avtorjem in oblikovanja odlične storitve? Lektorsko društvo Slovenije meni, da na ta vprašanja lahko odgovarja premišljen sistem licenciranja oziroma potrjevanja strokovne usposobljenosti z dokumentom, ki ga izda strokovno združenje.

Oblikovanje dobrega sistema licenciranja smo v Lektorskem društvu Slovenije konkretizirali s projektom *Strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje lektorjev slovenskih besedil*. Podrobneje smo opredelili in načrtovali strokovna srečanja lektorjev. Ker so tudi naši drugi žulji (poklic, zaposlenost, zaposljivost, povpraševanje po lektoriranju in lektorjih) čedalje večji, smo spodbudili še širšo in temeljitejšo razpravo o tem, kako pridobiti potrdilo o usposobljenosti za lektoriranje. Ker se zavedamo, da je za oblikovanje sistema usposabljanja, izpopolnjevanja in licenciranja lektorjev pomembna umestitev lektorske dejavnosti v širši slovenistični kontekst, Lektorsko društvo Slovenije pri tem sodeluje z izobraževalnimi in znanstvenoraziskovalnimi institucijami v slovenistiki, naš projekt pa je finančno podprlo Ministrstvo za kulturo s Službo za slovenski jezik. To nas utrjuje v prepričanju, da svoje mesto iščemo, najdemo in prevzemamo v povezovanju z drugimi področji v slovenistiki.

Glede vrednotenja in ocenjevanja preizkusa za lektorsko licenco izstopajo **naslednje ugotovitve**:

1. s preizkusom ne smemo ocenjevati, kako hitro je lektor zmožen lektorirati, ampak njegovo usposobljenost za lektoriranje;
2. dokler lektorji nimamo oblikovanega in sprejetega nekakšnega standardnega operacijskega postopka (SOP) za lektoriranje (ostaja vprašanje, ali je tak SOP za našo dejavnost sploh mogoč), bi bilo merilo večinskega popravka velika napaka;
3. idealno bi bilo merilo minimalnega popravka, vendar pa tudi pri poskusu oblikovanja tega trčimo v različno pojmovanje knjižnojezikovne norme, sprejemanje in razlago Slovenskega pravopisa in Slovarja slovenskega knjižnega jezika;
4. ostaja vprašanje, kje je ločnica med sprejemljivim po knjižnojezikovni normi in živim jezikom;
5. vendarle ugotavljamo, da je lektorjevo koriščenje informacij iz pravopisa, SSKJ, spleta, korpusov še vedno nezadostno;
6. kako vrednotiti lektorjevo delo za lektorsko licenco, če pa mora biti lektor celostno zrel za svoje delo;
7. natančneje opredeliti, kaj preverjamo in kaj lahko preverjamo;
8. morda je rešitev v bolj ciljanih besedilih in nalogah, ki bi preverjale posamezne ravni lektorjevega dela;

9. nekateri lektorji še vedno iščejo ali iščemo seznam merljivih napak;
10. za vrednotenje lekture bi bilo dobro v preizkus umestiti tudi leposlovno besedilo, saj se v takem besedilu bolj izrazi razkorak med avtorjem, besedilom in lektorjem, jasneje se opazi lektorjevo čistunjenje;
11. pomembna ovira pri lektorskem delu je neobvladovanje urejevalnikov besedil in tehnologij;
12. ne nazadnje je kritičnega premisleka potrebna tudi ugotovitev, da je bilo za večino udeležencev poskusa 120 minut premalo za lektoriranje 5 avtorskih strani.

Ostaja potreba po tem, da poudarimo, kaj je prav in kaj narobe v naši dejavnosti in delu. Potrebujemo natančnejšo opredelitev smernic ali vsaj referenčnega okvira, v katerem delujemo kot lektorji. Pri tem ima pomembno vlogo stanovsko društvo, da omogoča pridobitev znanja v tem okviru.

Lektura se od lekture razlikuje. To je pokazal tudi poskusni preizkus za lektorsko licenco. In to je za društvo po eni strani potrditev, da smo z delavnicami za lektorje in njihovim strokovnim izpopolnjevanjem na pravi poti, po drugi pa, da stanje še ni primerno za pripravo licence. Za naročnike je tak rezultat opozorilo, da najnižja cena kot edini kriterij pri izboru lektorja ne more jamčiti dobre lekture. Zanesljivejše so reference. Ko bi torej naročnik iskal lektorja za lektoriranje nekega besedila, bi bil zanj dobrodošel register lektorjev, v katerem bi po iskalnih kriterijih opredelil svoje potrebe, nato pa našel lektorja z izkazano strokovno usposobljenostjo, dokazano zmožnostjo in evidentiranimi izkušnjami za lektoriranje želenega besedila. V Lektorskem društvu Slovenije zato načrtujemo dejavnosti, ki bi preverile še to področje in ga začele razvijati tudi za lektorsko dejavnost.

Na jezikovnem in lektorskem področju je še veliko priložnosti. Trenutni položaj in ugled lektorjev sta povsem logična posledica dejstev, ki jih je v ugotovitvah statistično in po kvalitativni metodologiji pokazal tudi ta poskus. Društveno prizadevanje bo še usmerjeno v strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje lektorjev ter spodbujanje strokovne javnosti h konkretni opredelitvi lektoriranja kot dejavnosti in lektorja kot poklica. Člani našega društva in drugi kolegi, ki se nam pridružijo na naših srečanjih, zaznavamo prednosti strokovnih srečanj. Pomembno je, da najprej lektorji svojo storitev sprejemamo enotno. Širša in ožja družbena sfera nista prizanesljivi, vendar s strokovnimi delavnicami in usposabljanjem, tudi z uspešnim letošnjim poskusom preizkusa za lektorsko licenco, dokazujemo, da lahko delamo tako vsak sam kot z drugimi.

LITERATURA

1. Dular, Janez (1986): Lektoriranje in jezikovna kultura. A. Vidovič Muha (ur.): *XXII. seminar slovenskega jezika, literature in kulture: Zbornik predavanj*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovanske jezike in književnosti. 61–72.
2. Korošec, Tomo, Dular, Janez (1995): *Slovenski jezik 4*. Maribor: Obzorja.
3. *Lektor/lektorica: Identifikacija poklica* (2014). Dostopno na: http://www.ess.gov.si/ncips/cips/opisi_poklicev/opis_poklica?Kljuc=854&Filter=L (15. 9. 2014).
4. Logar, Nataša, Verovnik, Tina (2001): Normativnost slovenskih jezikovnih priročnikov v lektorjevih rokah. *Slavistična revija* 49 (4), str. 359–374.
5. Verovnik, Tina (2005): *Jezikovni obronki*. Ljubljana: GV Založba.